

... Også de elsker livets sødme

Gjerris, Mickey

Publication date:
2013

Document version
Peer-review version

Citation for published version (APA):
Gjerris, M. (2013). ... Også de elsker livets sødme.

”...Også de elsker livets sødme”

 xn--grnkirke-64a.dk/index.php

Dyr er ikke bare dyr. Nogle kender vi fra vores hjem i form af familie- og hobbydyr: hunde, katte, fisk, kaniner og skildpadder. Andre kender vi fra rideskolen eller cirkus og Zoo: heste, elefanter, kameler, tigre og klappegeder. Nogle kender vi slet ikke, men møder hver gang vi er i kontakt med sundhedsvæsenet eller spiser en hovedpinepille: Forsøgsdyr, i særdeleshed mus og rotter, der er blevet anvendt til at udvikle og sikre behandlingsmetoder og medicin. Og så er der endelig de dyr, vi anvender og slår ihjel for at få fyldt maven og køleskabet: køer, grise, høns og får. Som oftest møder vi dem ikke som dyr, men som kød - lagt i plastbakke og svøbt i folie, i æggebakke og i skikkelse af smør, mælk og ost.

Vi skelner skarpt mellem de forskellige dyr. De fleste vil synes, det er ulækkert at spise en rotte, forkert at spise en hund og helt ok at spise en gris. På samme måde vil de færreste bryde sig om, at deres hund skulle anvendes til forsøg eller have en ko i stuen. Nogle af grundene til at forskellige dyr har forskellige roller er rimeligt indlysende (hvem vil have en ko i stuen?), men andre fortaber sig i kulturens og traditionens tåger.

Dyr er natur, før det bliver kultur

Hvad et dyr er, bliver således i høj grad bestemt af, hvad vi anvender det til: En trofast følgesvend, et nødvendigt offer, underholdning eller en madpakke. Men dyret er mere end det. Dyret er et bestemt dyr. Et levende, følende, sansende væsen, der er vokset ud af og ind i den natur, som det stammer fra. Dyret er der, før vi kommer og omdanner det med vores behov. Både som et individ, i færd med at udfolde sin egen historie og som en fortælling om verden indtil nu. Dyret er natur, før det bliver kultur. En af de store opgaver for dyreetikken er derfor også at få vist os de dyr, som skjuler sig under de mange lag af kultur, vi har belagt dem med; man taler om, at dyret skal re-animaliseres.

Frans af Assisi et særsyn i den kristne tradition

Det er dog ikke kun den moderne dyreetik, som har blik for, at der er mere at sige om dyrene end det, som vi kan bruge dem til. En kirkehistorisk skikkelse som Frans af Assisi (1181-1226) er kendt både for at have grundlagt Fransiskaner-ordenen og for at have prædikeret for fuglene, talt med ulvene og haft en forståelse for, at mennesket lever i fællesskab med hele skabningen, ikke kun andre mennesker fra egen stamme. Frans er dog noget af et særsyn i den kristne tradition. Typisk har man fortolket kristendommen sådan, at mennesket var Guds særlige udvalgte, der kunne skalte og valte med jorden, som det fandt for godt. Ideen om fællesskab med skaberværket har sjældent sat sig dybe spor i den kristne kultur, der i høj grad har været med til at legitimere det menneskecentrerede (antropocentriske) natursyn, der præger den globale økonomiske logik den dag i dag. Et natursyn, hvor alting måles i menneskelige behov og naturen, planter og dyr blot er ressourcer, der skal udnyttes.

Natursyn har ledt til krise

Det natursyn har været med til at skabe den situation, som vi står i i dag: En voldsom krise i forhold til vores eget livsgrundlag med klimaforandringer, tab af biodiversitet, omfattende forurening og naturødelæggelse. Flere og flere kristne teologer er derfor begyndt at tolke kristendommen på ny for at se, om det ikke er muligt at forene kristendommen med en naturværdsetsættelsens kultur i stedet for den udnyttelsens kultur der præger os i dag.

Tid til natur-værdsetsættelse

Et oplagt sted at begynde er i forhold til de medskabninger, som anvendes inden for den intensive animalske produktion. De dyr, som vi har reduceret til produktionsenheder med massive velfærdsproblemer til følge. En produktion, hvor nyfødte kalve og haneekyllinger dræbes ved fødslen af hensyn til den økonomiske logik og hvor hver produktionsform medfører lidelse, frustration og smerte hos dyrene. Og en produktion, der er en væsentlig årsag til de store miljø- og klimaproblemer, som vi kæmper med.

Plads til værens-underet

Her kunne Frans' tanker om at forstå andre levende væsener som medskabninger være på sin plads. Her kunne vi prøve at skabe plads til værensunderet. Indrette produktionen (hvis der overhovedet skal være nogen) på en måde, så dyrene kan være de levende væsener, som de er, i stedet for at reducere dem til slaver for vores grådighed efter animalske proteiner. Der er masser af forskning, der viser, at dyrene er langt mere komplekse væsener end vi har troet og har langt større kapacitet for at opleve lidelse og glæde. Med den viden i baghånden og tanken om en fælles Skaber som udgangspunkt, er det svært ikke at i-stemme en bøn, der går helt tilbage til oldkirken og tilskrives en af den tids største teologer, Basilius af Kæsarea. Allerede han vidste, at dyrene - som vi - elsker 'livets sødme'. Hvem er vi da, at vi fratager dem dette uden nogen alvorlig grund:

“Gud, Lad vokse i os følelsen af fællesskab med alle levende ting. Med vores brødre, dyrene, som du har givet

Jorden til hjem i fællesskab med os...Giv os at forstå, at de ikke lever for os alene, men for dem selv og for dig og lad os indse at også de elsker livets sødme"Basilius of Kæsarea 329-379

Mickey Gjerris er lektor i bioetik ved Københavns Universitet og beskæftiger sig bl.a. med klimaforandringer, naturetik, dyreetik, medicinsk etik og nanoteknologi.

Holdninger udtrykt i klummen er ikke nødvendigvis udtryk for Grøn Kirkes holdning på området.